

Abesinova O.K.

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

ANALYSIS OF STAFF TURNOVER, AS PART OF THE GENERAL CONCEPT OF THE DEVELOPMENT OF THE ORGANIZATIONAL STRUCTURE OF THE ENTERPRISE

Summary

The theoretical analysis of personnel issues. The ways to improve the methods of analysis of personnel in the context of the progressive development of organizational structure. To improve the analysis of staff proposed to use the additional indicators of external and internal staff analysis. This will enable the company determine find their own trajectory and enterprise development.

Keywords: analysis, staff turnover, movement of staff, human resources, ratio analysis.

УДК 334.02

АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ХАРКІВСЬКИЙ БРОНЕТАНКОВИЙ РЕМОНТНИЙ ЗАВОД»

Аванесова Н.Е.

Харківський національний університет будівництва та архітектури

Сьогодні, коли відбуваються серйозні зміни у військово-технічній сфері промислово розвинених країн світу, принципово важливе значення має перегляд ролі військового сектору економіки в процесі дотримання військово-технічної переваги. Саме тому у більшості цих країн у першу чергу увага приділяється довгостроковим програмам розвитку науки і техніки. Можна із повною впевненістю стверджувати, що сукупні радикальні зміни у цілій низці галузей науки, техніки і виробництва неминуче призведуть до формування матеріальної основи щодо якісного стрибка у розвитку засобів і методів збройної боротьби. Світ, за своєю суттю, перебуває на порозі нової військово-технічної революції, яка приховує у собі величезні можливості реалізації кардинально нових підходів у розвитку військової теорії і стратегії. Відставання у сфері забезпечення Збройних Сил України сучасними зразками озброєння і військової техніки може мати негативний вплив на загальнонаціональну безпеку України. Тому слідування світовим тенденціям у військовому секторі економіки, його подальший розвиток та модернізація з метою набуття досконалості ведення збройної боротьби має велике значення для України.

Ключові слова: оборона, безпека, підприємство, промислова продукція, виробництво.

Постановка проблеми. Сьогодні, з огляду на потребу реформування всієї сфери безпеки та її пріоритети, варто більш докладно проаналізувати процес реформування українського оборонно-промислового комплексу, створення військового сектору економіки майбутнього, зупинитися на принципових положеннях розбудови національного ОПК, маючи за мету сприяти ефективності та реальній об'єктивності щодо оцінки цього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні дослідники приділили також помітну увагу проблематиці функціонування оборонно-промислового комплексу певних країн Центрально-Східної Європи – нових членів Північноатлантичного альянсу. У цьому контексті варто, передусім, відзначити праці Р.В. Боднарчука і В.В. Головка, Л.К. Безчасного, Е.Б. Новикова і В.В. Юрчука, В.К. Борохвостова, Б. Петренко та інших. [2, 3] Автори вищезазначених робіт вважають, що хоча Україна не ставить за мету сліпе копіювання досвіду реформування національних оборонно-промислових комплексів нових членів Північноатлантичного альянсу, а впровадження у життя програм перетворень у галузі військової економіки є суто українською прерогативою, проте досвід цих країн певним чином може допомогти уникнути помилок і чітко спрямувати зусилля нашої країни в процесі створення та розвитку ОПК України. Врахування досвіду реформування оборонно-промислового

комплексу нових членів НАТО, зокрема Республіки Польща, Угорської Республіки та Чеської Республіки, може дати змогу провадити заходи з реформування ОПК України у більш стислі терміни, меншими помилками та втратами. В той же час, підхід до формування моделі українського військового сектору економіки повинен ґрунтуватися на синтезі власних напрацювань і досвіду інших країн.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Деякі проблеми воєнної безпеки держави на рівні їх системного політологічного узагальнення присутні в окремих підручниках, а також в національних енциклопедичних виданнях останніх років, що хоча й дозволяє окреслити коло актуальних військових проблем, проте додатково підкреслює тематичну не насиченість національної військової школи.

Мета статті. Метою статті є проведення аналітичного дослідження фінансового стану підприємства, а також доцільним є вивчення та систематизація діючих та запланованих можливостей держави, що відповідатиме сучасним умовам функціонування діяльності підприємств.

Виклад основного матеріалу. Експертні оцінки вітчизняних дослідників переконливо свідчать, що Україна й Північноатлантичний альянс, розвиваючи політичну та військову сферу співробітництва, залишили нереалізованим потенціал військово-технічного й оборонно-промислового співробітництва.

Через практичний характер сфери військово-технічного співробітництва це несе в собі такі загрози, як розвиток дисбалансу між політичною та практичною площинами співробітництва, формування різних підходів до стандартизації озброєння і військової техніки, в підходах до вирішення проблеми нерозповсюдження зброї тощо [1].

Варто підкреслити, що коло наукових досліджень військового спрямування у широкому розумінні оборонних проблем в Україні неухильно збільшується, ускладнюючи як тематичний спектр відповідних робіт, так і глибину їх практичних висновків та рекомендацій.

Автором враховано результати відкритих дисертаційних досліджень Ю.В. Андреева, Е.А. Афоніна, М.Й. Варія, Л.В. Гриневич, В.М. Грубова, Л.І. Ільчука, В.С. Клименка, П.П. Крутя, А.Л. Папікяна, Г.М. Перепелиці, Ю.М. Семенова, Г.Д. Темка, М.П. Требіна, М.В. Цюрупи, В.С. Чорного, В.В. Юрчука, Я.П. Яремка та ін. авторів, у яких розглянуто сукупність важливих для України питань військово-філософського, військово-політологічного, військово-соціального, військово-економічного змісту.

Враховуючи пряму взаємозалежність військової могутності України та рівня її воєнної (ширше – національної) безпеки, автор визнав за необхідне активне використання робіт [7] І.Ф. Бінька, О.Л. Валевського, М.М. Гончара, В.П. Ковалевського, Б.О. Косецьова, М.А. Кулініча, О.Я. Маначинського, В.І. Мунтіяна, В.Ф. Онищенка, М.І. Онищука, Є.К. Пронкіна, А.А. Соболева, В.Т. Шлемка та ін. фахівців, які працюють у сфері наукового забезпечення проблем національної безпеки.

Державне підприємство «Харківський бронетанковий ремонтний завод» сформований у 1943 році в зв'язку з Постановою Державного Комітету Оборони про формування рухливих танкоремонтних заводів і рухливих танкоагрегатних ремонтних заводів ПТРЗ і ПТАРЗ (закрите найменування – військова частина 55484). Після одержання Україною незалежності Наказом Міністра оборони України № 57 від 28.04.92 р. військова частина 55484 визначена самостійним господарчим суб'єктом з правами юридичної особи. Директивою Начальника Головного Штабу Міністерства оборони України № 115/1/047 від 30.12.92 р. закриті найменування військової частини 55484 змінено на військово-ремонтну частину А-1569. Згідно з наказом Начальника Головного бронетанкового управління Озброєння Міністерства оборони України № 14 від 24.02.1998 р. встановлюється відкрите найменування: Державне підприємство «Харківський ремонтно-механічний завод» (військова частина А-1569). Наказом Міністра оборони України № 600 від 08.12.2004 р. підприємство перейменоване в державне підприємство «Харківський бронетанковий ремонтний завод» (ДП «Харківський БТРЗ»)

Підприємство засновано на державній власності й підпорядковане Міністерству оборони України.

Усі роки свого існування завод розвивався переважно експериментальними методами; розширювалися виробничі площі, поповнювався парк устаткування, збільшувався колектив. За роки Великої Вітчизняної війни завод відремонтував 1850 танків. Багато праці вклав колектив заводу в післявоєнні роки у відновлення зруйнованих війною виробничих потужностей, налагодження виробництва і побуту працюючих.

З 1946 по 1959 р. відновлюються й оснащуються механізмами усі виробничі корпуси. До 1961 року закінчується відновлення головного корпусу № 1, куди переміщається демонтажно-монтажний цех.

З 1967 року колектив підприємства приступив до капітального ремонту танків для постачання їх на експорт. Будуються й оснащуються сучасним устаткуванням нові виробничі корпуси. У 1967 році був побудований корпус, у якому розмістився здавальний цех, мідницько-бляхарський цех.

ДП «Харківський БТРЗ» стає головним підприємством по капітальному ремонту середніх танків: Т-44, Т-54, Т-55, ЗСУ-1, Т-62, Т-64, Т-64А, Т-72, Т-80, Т-64Б, Т-80УД. У 1971 році побудований корпус № 54, у якому були розміщені цех ремонту двигунів і технічний відділ. У 1972 році побудована і почала працювати станція іспиту двигунів 5ТДФ, з наступною будівлею і монтажем стенда для іспиту двигунів ГТД-1000 у 1971 році. У 1973 побудована і почала працювати нова компресорна станція.

Виробничі приміщення перетворювалися у світлі цехи з робочими місцями, які були обладнані по типовим проектам, переобладналися побутові і службові приміщення. У частині трудяться висококваліфіковані кадри. 38 разів колективу присуджувалися призові місця у Всесоюзному соціалістичному змаганні. У 1972 році за досягнення найкращих результатів у соціалістичному змаганні підприємство нагороджене Ювілейним Почесним знаком ЦК КПРС Ради Міністрів СРСР і ВЦСПС. Колективу частини вручені Прапор і диплом із присвоєнням йому звання «Підприємство комуністичної праці». У 1973 році за зразкове виконання завдань по ремонту БТ техніки заводу вручений Пам'ятний Прапор начальника ГБУ. У 1975 році за заслуги в справі забезпечення бойових дій Радянської Армії в роки Великої Вітчизняної війни й успіхи у виконанні виробничих завдань, Указом Президії Верховної Ради СРСР від 30 квітня 1975 року підприємство нагороджене Орденом Червоної зірки з врученням Прапору.

Державне підприємство «Харківський бронетанковий ремонтний завод» надає технічну допомогу військам в відновленні бронетанкової техніки визначеними бригадами фахівців частини.

На підприємстві освоєний ремонт інженерної техніки, а саме, плаваючих транспортерів ПТС-М та ПТС-2, самохідних поромів ПММ-2 та виготовлення та ремонт агрегатів, вузлів, запасних частин до цієї гусеничної техніки.

У 2006 та 2007 році державне підприємство «Харківський бронетанковий ремонтний завод» приймає участь в державній програмі по модернізації танкового парку Збройних Сил України, а саме модернізації танків Т-64Б до виду Т-64БМ (бойової машини «Булат»), які будуть прийняті на озброєння Збройних Сил України як основний бойовий танк.

Відповідно до Домовленості про скорочення збройних сил у Європі й у виконання Віденського документа, на підприємстві проводилася ліквідація застарілих зразків БТ техніки, а також утилізація бронетанкової техніки.

Одним з напрямків виробничої діяльності підприємства є ремонт, виготовлення та поставка бронетанкової та інженерної техніки, агрегатів, вузлів та запчастини, учбового обладнання, технологічної оснастки, паркового обладнання на експорт, обсяги поставок продукції на експорт постійно зростають і складають 50%-60% від загального обсягу виробництва.

ДП «Харківський БТРЗ» один з небагатьох заводів на території колишнього СРСР, який має досвід в проведенні робіт з ремонту найсучасніших танків – Т-80УД, Т-80Б, Т-80БВ, Т-64БВ (БВ-1, Б-1), Т-64А, Т-72 та танкових двигунів – газотурбінних ГТД – 1100Т і ГТД-1250, дизельних 5ТДФА, 6ТД-1. Наряду з капітальним ремонтом вказаної техні-

ки, завод виконує модернізацію і збирання нових виробів: танків Т-64Е, Т-72БЕ і двигунів 5ТДФЕ (5ТДФЕ-1) потужністю 850-900 к. с.

За напрямками робіт цивільного призначення підприємство здійснює ремонт двигунів, ремонт гі-

дравлічних агрегатів для трамвайно-тролейбусного парку, надає послуги по ремонту тягачів, та інші послуги.

Основний вид економічної діяльності КВЕД 29.60.0.

Таблиця 1

Економічні показники діяльності підприємства за 1988-1990 рр.

№ з/п	Показники	Одиниці виміру	1988	1989	1990
1	Обсяги товарної продукції	тис. р	49160	54690	44589
2	Обсяги реалізованої продукції, робіт та послуг	тис. р	42788	46889	44358
3	Повна собівартість реалізованої продукції, робіт та послуг	тис. р	39192	42384	39428
4	Прибуток від реалізації продукції, робіт та послуг	тис. р	3596	4505	4960
5	Середньорічна чисельність працюючих, в т.ч.:	осіб	1541	1516	1386
	основні робітники		917	957	875
	допоміжні робітники		260	261	241
	апарат управління		163	105	101
	інженерно-технічні працівники		129	117	90
	в т.ч. працівники, задіяні в НДДКР		-	-	-
	службовці		72	76	76
6	Площа приміщень виробничого характеру	кв. м.	49846,5	49846,5	49846,5
7	Середньорічна вартість основних фондів	тис. р	25698	27999	31641
8	Основні види продукції (товарів, робіт, послуг), найменування, обсяг реалізації				
	Капітальний ремонт танків Т-64А	тис. р	9871	7795	1744
		нат. од.	247	194	43
	Капітальний ремонт танків Т-64Б1	тис. р	9341	8186	12806
		нат. од.	186	163	255
	Капітальний ремонт танків Т-64Б, БВ	тис. р	5235	8105	7350
		нат. од.	104	161	146
	Капітальний ремонт танків Т-80,Б, БВ	тис. р	6066	7133	5860
		нат. од.	63	75	61
	Капітальний ремонт двигунів 5ТДФ,5ТДФА	тис. р	4130	4213	4130
нат. од.		700	714	700	
Капітальний ремонт моноблоків	тис. р	3870	5706	6464	
	нат. од.	97	143	162	
Розрахункові економічні показники					
1	Рентабельність продукції, копійок прибутку від реалізації продукції на один рубль повної собівартості реалізованої продукції	Коп./руб	9,18	10,63	12,58
2	Фондовіддача		1,91	1,95	1,41
3	Вироблення товарної продукції на одного працюючого у місяць	руб	2658,5	3006,3	2680,9
4	Знімання товарної продукції з одного квадратного метра виробничих площ	руб/м ²	986,2	1097,1	894,5
5	Середня місячна заробітна плати в промисловості (ЗП)	руб	1554	2017	2117
6	Вироблення товарної продукції на одного працюючого у місяць	ЗП	1,71	1,49	1,27
7	Знімання товарної продукції з одного квадратного метра виробничих площ	ЗП/м ²	0,63	0,54	0,42

Джерело: розроблено автором за даними, наданими на ДП «Харківський БТРЗ»

Таблиця 2

Економічні показники діяльності підприємства за 2007-2011 рр.

№ з/п	Показники	Одиниці виміру	2007	2008	2009	2010	2011
1	Обсяги товарної продукції	тис. грн.	13385	7604	50161	56562	49788
2	Обсяги реалізованої продукції, робіт та послуг	тис. грн.	15873	8685	48761	54461	50684
3	Повна собівартість реалізованої продукції, робіт та послуг	тис. грн.	11410	5483	33113	38157	31440
4	Прибуток від реалізації продукції, робіт та послуг	тис. грн.	3322	2073	15648	16304	19224
5	Прибуток від операційної діяльності	тис. грн.	876	-314	5787	10087	7196
6	Сума податків, зборів (обов'язкових платежів), що складається з платежів у цільові фонди та обов'язкових платежів до бюджету, що відносяться на витрати	тис. грн.	2226	2562	4307	4264	4015

Продовження таблиці 2

7	Середньорічна чисельність працюючих, в т.ч.	осіб	229	209	210	245	247
	основні робітники		96	86	88	97	98
	допоміжні робітники		33	28	24	28	26
	апарат управління		37	34	37	43	46
	інженерно-технічні працівники		49	46	50	59	56
	в т.ч. працівники, задіяні в НДДКР		-	10	14	24	17
	службовці		14	15	11	18	21
8	Загальна сума витрат на робочу силу*, в т.ч за категоріями:	тис. грн.	3196,8	3868,1	6546,9	7009,5	6256,5
	основні робітники		1442,3	1924,6	2818,2	3584,2	3752,8
	допоміжні робітники		447,6	502,8	1720,2	1271,2	621,2
	апарат управління		451,2	362,1	410,1	390,2	312,1
	інженерно-технічні працівники		671,2	850,9	1206,2	1299,4	1168,2
	в т.ч. працівники, задіяні в НДДКР			185,1	436,5	686,6	430,6
	службовці		184,5	227,7	392,2	464,5	402,2
9	Площа приміщень виробничого характеру	кв. м.	49846,5	49846,5	49846,5	49846,5	49846,5
10	Середньорічна вартість основних фондів	тис. грн.	45369	41961,4	42926,5	46921,1	48063,2
11	Амортизація	тис. грн.	400,8	534,9	784	1059,1	1399,4
12	Основні види продукції (товарів, робіт, послуг), найменування, код НПП (9 знаків), обсяг реалізації	тис. грн.	50684	31424	38372	61,3	32,1
	у тому числі:						
	- продукції спеціального призначення	тис. грн.					
	Ремонт агрегатів для БТТ згідно договорів з військовими частинами	тис. грн.	30	20	28	50,0	7,1
	Виготовлення запчастин, агрегатів для БТТ згідно договорів з військовими частинами та іншими підприємствами	тис. грн.	194	112	163	73,2	19,0
	Модернізація танків: Т-64БВ до виду Т-64БМ «Булат»; танків Т-72; танків Т-55	тис. грн.	5388	4617	5305	16,7	1,6
	- цивільної продукції						
	Ремонт запчастин, агрегатів, приладів	тис. грн.	33	14	20	135,7	65,0
	Демілітаризація БТТ	тис. грн.	43	24	38	79,2	13,2
		нат. од.	2				
	Виготовлення продукції дослідного виробництва	тис. грн.	1501	998	1455	50,4	3,2
		кіл. од.	1				
Інша продукція, роботи та послуги	тис. грн.	482	326	366	47,9	31,7	
13	Експорт основних видів продукції (товарів, робіт, послуг), найменування, код за УКТЗЕД, обсяг реалізації		43013	25313	30997	69,9	38,8
	у тому числі:						
	Поставка запчастин, агрегатів, приладів для БТТ	тис. грн.	8444	4348	6796	94,2	24,2
	Капремонт запчастин, агрегатів, приладів для БТТ	тис. грн.	34569	20965	24201	64,9	42,8
Розрахункові економічні показники							
1	Рентабельність продукції, копійок прибутку від реалізації продукції на одну гривню повної собівартості реалізованої продукції	коп./грн.	9,25	15,49	-53,09	-11,57	21,13
2	Фондовіддача		0,89	0,60	0,10	0,56	1,77
3	Вироблення товарної продукції на одного працюючого у місяць	Грн.	4294,48	4964,54	1057,69	6560,42	20418,72
4	Знімання товарної продукції з одного квадратного метра виробничих площ	грн./м2	709,16	472,77	76,61	398,78	1261,84
5	Середня місячна заробітна плати в промисловості (ЗП)	Грн.	1554,00	2017,00	2117,00	2580,00	3120,00
6	Вироблення товарної продукції на одного працюючого у місяць	ЗП	2,76	2,46	0,50	2,54	6,54
7	Знімання товарної продукції з одного квадратного метра виробничих площ	ЗП/м2	0,46	0,23	0,04	0,15	0,40

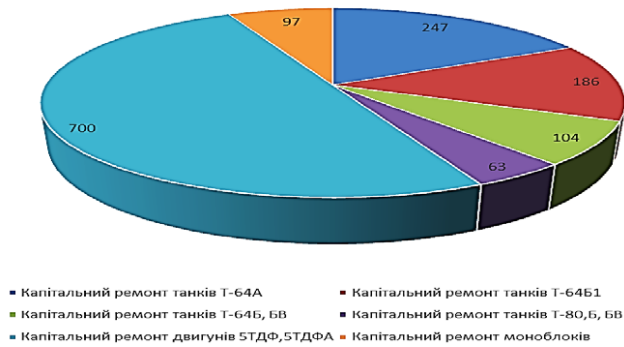
Джерело: розроблено автором за даними, наданими на ДП «Харківський БТРЗ»

Протягом 1988-1990 рр. спостерігалось скорочення обсягів виробництва продукції на 9,3%, при цьому обсяг реалізації зріс на 3,7%, а повна собівартість продукції залишилась практично без змін. Прибуток від реалізації продукції, робіт та послуг за даний період зріс на 37,9%.

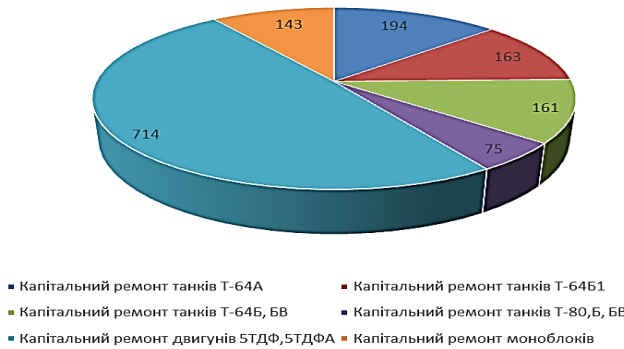
Нижче за даними таблиці наведено на рисунках 1, 2, 3 структурні діаграми, що наглядно відображають.

Середньорічна чисельність працюючих протягом 1988-1990 рр. скоротилась на 10,1%. Чисельність основних робітників скоротилась на 4,6%, допоміж-

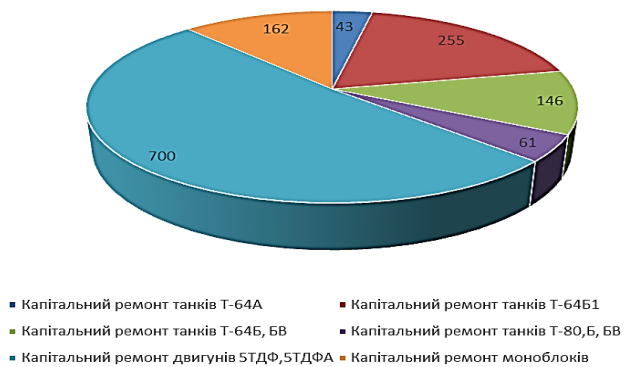
них – на 7,7%, інженерно-технічних працівників – на 30,2%, а апарату управління – на 38%. Чисельність службовців практично не зазнала змін протягом досліджуваного періоду. Середньорічна вартість основних фондів за ці три роки зросла на 23,1%.

Рис. 1. Основні види продукції (товарів, робіт, послуг), найменування, обсяг реалізації за 1988 рік, нат.од.

Рис. 2. Основні види продукції (товарів, робіт, послуг), найменування, обсяг реалізації за 1989 рік, нат.од.

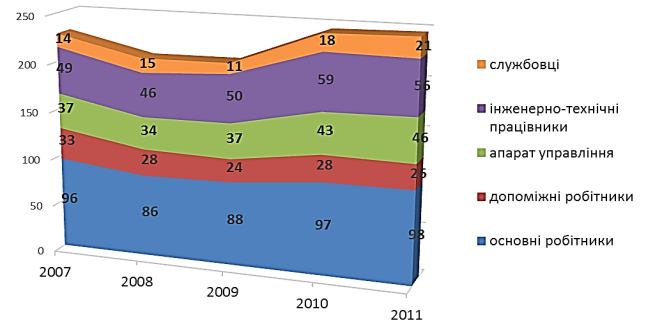
Рис. 3. Основні види продукції (товарів, робіт, послуг), найменування, обсяг реалізації за 1990 рік, нат.од.

Протягом останніх п'яти років спостерігалось значне зростання як обсягів випуску товарної продукції, так і обсягів її реалізації. У 2011 році випуск товарної продукції перевищив відповідний показник 2007 р. на 272%, зростання обсягів реалізованої продукції склало 219,3%, зростання прибутку від реалізації товарів, робіт та послуг – 478,8%.

Рентабельність продукції зросла з 9,25 у 2007 р. до 21,13 у 2011 р. (128,4%). Фондовіддача зросла на 98,9%.

Вироблення товарної продукції на одного працюючого в місяць протягом 2007-2011 рр. зросло в 4,8 рази і перевищило відповідний показник 1990 р. у 5,1 разів.

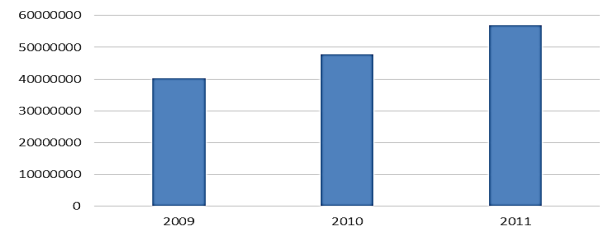
Змінення товарної продукції з 1 кв. м. виробничих площ зросло на 77,9% і досягло рівня 1990 року.

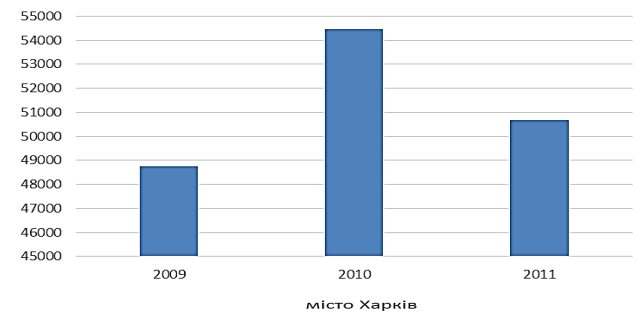
Рис. 4. Середньорічна чисельність працюючих, осіб
Джерело: розроблено автором за даними, наданими на ДП «Харківський БТРЗ»

Середньорічна чисельність працюючих зросла на 7,9%. Середньорічна вартість основних фондів зросла на 5,9%. Підприємство є базовою ланкою ринкової економіки. Підприємницька ініціатива, орієнтуючись на споживача, завжди спрямовується туди, де виникає незадоволений попит, і залишає ті сфери, котрі перестають відповідати запитам ринку. Таким чином формуються і підтримуються оптимальні господарські пропорції.

Обсяг реалізованої промислової продукції в області, тис. грн., у тому числі:

ДП «Харківський БТРЗ»

місто Харків

Рис. 5. Роль і місце підприємства в регіоні
Джерело: розроблено автором за даними, наданими на ДП «Харківський БТРЗ»

Далі визначимо роль і місце підприємства в регіоні. Існують багато регіональних проблем у зв'язку

з сьогоднішніми реаліями. До специфічних регіональних проблем функціонування підприємств відносяться відсутність повної і достовірної інформації про стан і кон'юнктуру ринку; незвиненість системи інформаційних і освітніх послуг; недоброчинне ставлення з боку переважної маси жителів області і суб'єктів влади, несформованість стратегічних підходів до розвитку соціально-економічного комплексу регіону.

Наглядно роль і місце досліджуваного підприємства представлено нижче на рисунку 5.

За даними рисунку 5, спостерігається поступове зростання обсягу реалізованої продукції, що значно підвищує стратегічну роль регіону в оборонній промисловості.

Питома вага підприємства у обласному показнику середньомісячної заробітної плати одного працюючого скоротилась з 135,6% у 2009 р. до 89,7% у 2011 році. При цьому у підприємства протягом

останніх трьох років була відсутня заборгованість із виплати заробітної плати.

Висновки і пропозиції. На сьогоднішній день «Харківський бронетанковий завод» передав першу партію танків Т-64 Міністерству оборони. Про це повідомляє прес-служба РНБО. «Техніка пройшла поточний та відновлювальний ремонт і готова до виконання завдань у ході проведення антитерористичної операції на сході країни», – сказано у повідомленні.

Також повідомляється, що на даний час завод здійснює капітальний ремонт танків Т-64 для Національної гвардії, проводить поточний та капітальний ремонт важкої броньованої техніки на замовлення Міноборони. Виїзні бригади підприємства відновлюють техніку в зоні бойових дій.

Можна зробити висновок, що ДП «Харківський БТРЗ» впевнено підвищує своє значення в оборонній промисловості, що забезпечує більш якісний рівень обороноспроможності України в цілому.

Список літератури:

1. Бадрак В.В. Возможности военно-технического и оборонно-промышленного сотрудничества Украины и государств НАТО // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 8. – С. 19-25.
2. Дергачов О. Україна – НАТО: старт нового етапу співпраці // Економічний часопис – XXI. – 2002. – Тематичний випуск. – С. 33-35.
3. Шевцов А.І. Військово-технічне співробітництво України з НАТО – нереалізований потенціал євроатлантичної інтеграції // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 8. – С. 64-69.
4. Кабан П.С. Економічні аспекти євроатлантичної інтеграції України // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 8. – С. 6-18.
5. Романюк Л.М. Сучасні тенденції стратегічного управління підприємством / Л.М. Романюк. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.library.if.ua/book/60/4194.html>
6. Saaty T. Axiomatic foundation of the analytic hierarchy process / T. Saaty // Management Science. – 1986. – № 7. – Vol. 32.
7. Sosnowska A. Zarządzanie firmą innowacyjną // A. Sosnowska, S. Łobejko, A. Kłopotek // Difin, Warszawa – 2000.
8. Сіренко Н.М. Управління стратегією інноваційного розвитку аграрного сектора економіки України: [монографія] / Н.М. Сіренко. – Миколаїв, 2010. – 416 с.
9. Словарь маркетолога. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://proconsulting.com.ua/market_research/market_dictionary/2007/01/01/benchmarking_anglbe7_077.html
10. Стратегическое управление: От программно-целевого метода к Balanced Scorecard. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cfin.ru>
11. Томпсон А.А. Стратегический менеджмент: концепции и ситуации для анализа / А.А. Томпсон, м.л., А. Дж. Стрикленд III; [пер. с англ.]. – [12-е изд.]. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2007. – 928 с.

Аванесова Н.Э.

Харьковский национальный университет строительства и архитектуры

АНАЛИТИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ «ХАРЬКОВСКИЙ БРОНЕТАНКОВЫЙ РЕМОНТНЫЙ ЗАВОД»

Аннотация

Сегодня, когда происходят серьезные изменения в военно-технической сфере промышленно развитых стран мира, принципиально важное значение имеет пересмотр роли военного сектора экономики в процессе соблюдения военно-технического превосходства. Именно поэтому в большинстве этих стран в первую очередь внимание уделяется долгосрочным программам развития науки и техники. Можно с полной уверенностью утверждать, что совокупные радикальные изменения в целом ряде отраслей науки, техники и производства неизбежно приведут к формированию материальной основы для качественного скачка в развитии средств и методов вооруженной борьбы. Мир, по своей сути, находится на пороге новой военно-технической революции, которая таит в себе огромные возможности реализации кардинально новых подходов в развитии военной теории и стратегии. Отставание в области обеспечения Вооруженных Сил Украины современными образцами вооружения и военной техники может оказать негативное влияние на общенациональную безопасность Украины. Поэтому следование мировым тенденциям в военном секторе экономики, его дальнейшее развитие и модернизация с целью достижения совершенства ведения вооруженной борьбы имеет большое значение для Украины.

Ключевые слова: оборона, безопасность, предприятие, промышленная продукция, производство.

Avanesova N.E.

Kharkov State University of Construction and Architecture

ANALYTICAL RESEARCH OF THE FINANCIAL CONDITION OF THE STATE ENTERPRISE «KHARKOV ARMORED PANZER REPAIR FACTORY»

Summary

Today, when there are major changes in the military-technical sphere of the industrialized countries of the world, fundamentally important to redefine the role of the military sector of the economy in the process of compliance with military-technical superiority. That is why in most of these countries primarily focuses on long-term development of science and technology. It is safe to say that the total radical changes in many fields of science, technology and production will inevitably lead to the formation of the material basis for a qualitative leap in the development of means and methods of warfare. World, in its essence, is on the threshold of a new military-technical revolution that is fraught with huge possibility of implementing a radically new approaches in the development of military theory and strategy. The lag in the area of ensuring of the Ukrainian Armed Forces with modern armaments and military equipment may adversely affect the national security of Ukraine. Therefore, following world trends in the military sector of the economy, its further development and modernization in order to achieve perfection of warfare is of great importance for Ukraine.

Keywords: defense, security, enterprise, industrial production, production.

УДК 336.144

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Авксентьев М.Ю.

Науково-дослідний економічний інститут
Міністерства економічного розвитку і торгівлі України

В статті розроблено рекомендації щодо вдосконалення системи планування розвитку вищої освіти в системі державного регулювання економіки. Рекомендації враховують специфіку української вищої освіти. З метою більш ефективного реформування системи планування вищої освіти в Україні потрібно провести її акредитацію у відповідності з міжнародними стандартами. При цьому головною рекомендацією виступає врахування потреб ринку праці та залучення роботодавців до процесу створення державних освітніх програм і стандартів. Практична реалізація зазначених рекомендацій дозволить підвищити ефективність забезпечення української економіки висококваліфікованою робочою силою.

Ключові слова: планування розвитку вищої освіти, рекомендації щодо розвитку вищої освіти, забезпечення економіки висококваліфікованою робочою силою, міжнародні стандарти, якість освітніх послуг.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Зв'язок з науковими і практичними завданнями. Згідно з дослідженням Світового економічного форуму, здійсненим в рамках розрахунку Глобального індексу конкурентоспроможності, Україна знаходиться на десятому місці в світі по охопту населення вищою освітою, але при цьому за якістю вищої математичної та природничої освіти знаходиться на 38 місці, а за якістю освіти у сфері управління бізнесом – на 115 місці. Це обумовлює необхідність розробки підходів, що дозволять підвищити віддачу від вищої освіти. Для цього необхідне проведення аналізу причин недостатньої ефективності української системи вищої освіти та розробка рекомендацій щодо вдосконалення планування розвитку вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Виділення невирішених питань. Питання реформування вищої освіти підіймалися в багатьох вітчизняних та зарубіжних дослідженнях, а саме Бассаніні А. [1], Грیشнової О.А. [2, с. 427; 3, с. 14], Згуртовського М.З. [4, с. 348], Колота А.М. [5, с. 128; 6, с. 27], Онопрієнко В.В. [7, с. 103], Псахаропулоса Г. [8, с. 1232], Хомерики О. А. [9, с. 170]. Однак, за межами цих досліджень залишилися такі аспекти, як формування єдиної системи інструментів, що забезпечують збір та аналіз даних про потреби ринку праці в Укра-

їні, а також специфіка практичного використання цих даних для формування програми державного замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою з урахуванням української специфіки.

Ціллю статті є розробка рекомендацій щодо вдосконалення системи планування розвитку вищої освіти в системі державного регулювання економіки.

Викладення основного матеріалу. Як свідчать результати проведених опитів працевлаштування і випускників вищих навчальних закладів, лише 14,5% респондентів оцінюють якість вищої освіти в Україні як високу. Основна маса опитаних вважають, що якість освіти середня (44,9%) або низька (29,6%). При цьому в топ основних причин низької якості вищої освіти в Україні входять такі, як невідповідність викладання вимогам ринку праці, невідповідність структури освіти реальним потребам ринку праці, слабка матеріально-технічна база вищих навчальних закладів, низький середньоосвітній рівень студентів та їх слабка зацікавленість в якійсній освіті [10].

Встановлено, що існують істотні дисбаланси між обсягом і структурою підготовки робочої сили з вищою освітою і потребами ринку праці. Найбільший попит серед абітурієнтів мають такі спеціальності, як правознавство, економічна теорія, фінанси і кредит. Але працевлаштування мають потребу у топ-менеджерах, лікарях, економістах, ІТ-фахівцях. При цьому, не